

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu zakázka č. 2111

Název projektu: Analýza vývoje stanovištních a porostních poměrů porostů vzniklých sekundární sukcesí i uměle založených na bývalých zemědělských půdách v CHKO Orlické hory.

Specifikace řešitelského týmu:

Odpovědný řešitel: **Mgr. Ing. Ivana Kalousková** - doktorand KBi (2013/2014)

Spoluřešitel: Prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc.

Studenti doktorského studia na PřF UHK: --

Studenti magisterského studia na PřF UHK: --

Další výzkumní pracovníci: --

Celková částka přidělené dotace: 115 000 Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu:

Předmětem specifického výzkumu byl výzkum krajinných změn se zaměřením na analýzu stanovištních a porostních poměrů v porostech vzniklých sekundární sukcesí i umělou obnovou na bývalých zemědělských půdách od 50. let 20. století (tj. po odsunu německého obyvatelstva po roce 1945) v CHKO Orlické hory.

V rámci výzkumu byla využita série stávajících trvalých výzkumných ploch (TVP) v oblasti Neratova, kde byly založeny i nové TVP. Rovněž došlo k založení TVP v okolí obce Petrovičky. Na TVP byly sledovány porostní a stanovištní poměry.

Poměry porostní byly hodnoceny dle struktury a vývoje porostů, v rámci stanovištních poměrů byly studovány půdy a fytoocenózy. Na TVP byla provedena detailní inventarizace rostlinných druhů, popsána druhová pestrost mechového, bylinného, keřového a stromového patra a dynamika jejich změn. Dále následovalo přesné zaměření jednotlivých dřevin, zhodnocení struktury a vývoje těchto porostů (hledisko druhové, věkové a prostorové skladby jednotlivých porostních pater), a v neposlední řadě zhodnocení zdravotního stavu a vitality.

Výzkum půd byl zaměřen na morfofgenetické, fyzikální a chemické vlastnosti půd a jejich dynamiku vývoje.

Na 5 TVP o velikosti 50 x 50 m v oblasti Neratova v CHKO Orlické hory (cf. Vacek, Moucha et al. 2012) byly kvantitativně rámečkem odebrány půdní vzorky z holorganických horizontů a horizontu A, které byly porovnány s půdními vzorky odebranými na kontrolních plochách ve srovnatelných podmínkách na bezlesí (na pastvinách), rovněž v okolí Neratova. V okolí Petroviček byl vytvořen transekt o velikosti 1000 m², na němž bylo vytyčeno 10 TVP o velikosti 10 x 10 m, kde byly stejným způsobem půdní vzorky odebrány. Nově založených 10 TVP bylo porováno s 2 TVP o velikosti 10 x 10 m na kontrolních plochách ve srovnatelných podmínkách v bezlesí (na pastvině). Půdní vzorky byly analyzovány pro

kontinuitu dlouhodobého sledování ve firmě Tomáš ve VÚLHM VS Opočno. Na těchto TVP a na kontrolních plochách byly zapsány fytoocenologické snímky pomocí Braun-Blanquetovy semikvantitativní stupnice (Modifikace: Blažková 1973) a jedenáctičlenné Domin-Hadačovy kombinované stupnice pro abundanci a dominanci (cf. Vacek, Matějka 2003).

Na TVP v okolí Neratova i Petroviček byla dále proměřena struktura stromového patra a přirozené obnovy dle parametrů jednotlivých jedinců technologií FieldMap (cf. Vacek, Vacek, Schwarz et al. 2009, 2010)

Díky parametrům stanovištním a porostním bude predikován vývoj zkoumaných porostů s využitím růstového simulátoru Sibyla.

Získané výsledky byly porovnávány s klimatickými a imisními daty od ČHMÚ. K tomuto účelu byly též analyzovány vzorky asimilačního aparátu ze stojících stromů a z náletů i z nárostů. Vzorky byly rovněž analyzovány ve firmě Tomáš ve VÚLHM VS Opočno.

Terénní výzkum na lokalitě probíhal od března do listopadu letošního roku, frekvence návštěv byla výrazně vyšší v období vegetační sezóny.

Splnění cílů řešení a přínos projektu:

Cílem řešení bylo zhodnocení stavu a dynamiky stanovištních a porostních poměrů lesních ekosystémů vzniklých sekundární sukcesí i umělou obnovou na bývalých zemědělských půdách od 50. let 20. století v CHKO Orlické hory a následná publikace výsledků. Přínosem projektu jsou poznatky o dynamice stanovištních a porostních změn v úzké vazbě na krajinný ráz, které jsou využitelné pro tvorbu přírodě blízkého managementu lesních ekosystémů v CHKO Orlické hory.

Plánované odběry vzorků asimilačního aparátu dřevin a analýzy půdních vzorků byly uskutečněny dle plánu.

Na TVP byla analyzována struktura stromového patra pomocí technologie FieldMap a nyní je důraz kladen na predikci vývoje zkoumaných porostů s využitím růstového simulátoru Sibyla.

Výstupem projektu je článek **“Structural diversity and production of alder stands originated on former agricultural land in the Krkonoše Mts. and the Orlické hory Mts.”** do časopisu s IF Dendrobiology. Na dalším příspěvku o sukcesi javoru klenu na lučních ekosystémech se již začalo pracovat.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení:

Structural diversity and production of alder stands originated on former agricultural land in the Krkonoše Mts. and the Orlické hory Mts. - Časopis s IF Dendrobiology.

Na dalším příspěvku o sukcesi javoru klenu na lučních ekosystémech se již začalo pracovat.

Tab. 1 Sumář výstupů řešení projektu

Typ výstupu	Plán	Skutečnost	Poznámka (např. vyšlo, přijato, v redakčním řízení apod.)
Počet dizertačních prací	1	0	
Počet diplomových prací	0	0	
Zařazeno do kategorie excelence	0	0	
Jimp - výstup v impaktovaném časopisu	1	1 (Článek zaslán do redakce Dendrobiology)	Dosud v připomínkovém řízení
Jsc – výstup v databázi Scopus	0	0	
Jneimp – výstup v databázích Scopus a WOS	0	0	
Jrec – výstup v recenzovaném časopisu	1	0	
B – odborná kniha	0	0	
C – kapitola v odborné knize	0	0	
D – článek ve sborníku	0	0	
Počet výsledků celkem	3	1	

Podrobné zdůvodnění výdajů a doložení dodatečných žádostí o změnu rozpočtu:

- a) **Osobní náklady** - byly čerpány v souladu s plánem.
- b) **Stipendia** - byla čerpána v souladu s plánem.
- c) **Spotřební materiál** - svěřené finance byly použity na nákup kancelářských potřeb (šanoný, pořadače, desky, folie, fixy, popisový materiál). Částka byla překročena o 16,- Kč, tedy z původních 500,- Kč na 516,-Kč.
- d) **Drobný hmotný majetek** - v souladu s plánem byl realizován, na základě výběrového řízení, nákup notebooku ASUS X550CA a Externího disku ADATA NH13 500GB. Nákup geodetických mezníků byl finančně překročen o 1 514,- Kč. Z původních plánovaných nákladů 2 400,- Kč byl nákup navýšen na 3 914,-Kč. Důvodem je uspoření částky na nákupu Notebooku a HDD, na nákupu chemických a fyzikálních analýz, dále pak díky odchýlnému výpočtu zákonného zdravotního a sociálního pojištění pro spoluřešitele. Geodetické mezníky jsou nejvhodnějším řešením, jak uspořené peníze upotřebit. Mezníky se využijí v následujících letech studia.
- e) **Další náklady** - nebylo žádáno o finance na další náklady a tudíž žádné další náklady nebyly nutné.
- f) **Náklady nebo výdaje na služby** - v souladu s plánem byla realizována objednávka na chemické rozborů vzorků asimilačního aparátu, fyzikální a chemické rozborů půdních vzorků z TVP odebraných kvantitativně (49 821,80,- Kč). Na analýzách byla uspořena částka 178,20,- Kč.
- g) **Doplňkové (režijní) náklady** - nebylo žádáno.

- h) **Cestovné** - čerpání prostředků na tuzemské cestovné probíhalo v souladu s plánem. Na cestovním byla překročena původní částka o 201,- Kč.

Tab. 2 Čerpání finančních prostředků v Kč

Položka	Plán	Žádost o změnu rozpočtu	Skutečnost
Počet členů řešitelského týmu čerpajících mzdové prostředky	2		2
Počet studentů čerpajících mzdové prostředky	1		1
Stipendia	12 000,- + 16 500,-		12 000,- + 16 500,-
DPP, DPČ - studenti	0		0
Odměny, DPP, DPČ - ostatní	5 200,-		5 200,-
Zákonné zdravotní a sociální pojištění	2 800,-		1 767,93,-
Celkem osobní náklady	36 500,-		35 467,93,-
Spotřební materiál	500,-		516,-
Drobný hmotný majetek	15 900,-		17 248,-
Materiálové náklady celkem	16 400,-		17 764,-
Služby celkem	50 000,-		49 821,80,-
Cestovné celkem	12 100,-		12 201,-
Celkové náklady	115 000,-		115 254,73,-

Ke zprávě přiložte:

- a) kopie publikačních výstupů,
- b) výpis z OBD – výsledky publikační činnosti podpořené projektem,
- c) výsledovku z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace.

Datum: 28. 12. 2014

Podpis odpovědného řešitele:

Kalousková